

заданий, направлена на достижение конечных результатов – расширение словаря и активизацию новых слов в речи учащихся. Сосредоточено внимание на важности учета текстоцентричного подхода, целесообразности составления текстов, предложений, словосочетаний с использованием новых слов. Даны методические рекомендации по работе над обогащением словарного запаса учащихся на уроках обучения синтаксиса и пунктуации в 8 классе. Теоретические положения проиллюстрированы образцами практических заданий.

Ключевые слова: обогащение словарного запаса; активизация новых слов; синтаксис и пунктуация; компетентно направленный учебник; система упражнений и заданий.

Novosolova V.

WORK ON ENRICHING THE VOCABULARY OF STUDENTS IN UKRAINIAN LANGUAGE TEXTBOOKS FOR 8-TH FORM

The article highlights the features of work on enriching and activating the vocabulary of students in a competently directed textbook on the Ukrainian language for the 8th form (authors V. Novoselova, N. Bondarenko). The system of exercises and tasks aimed at achieving the final results is analyzed: the expansion of the vocabulary of students and the activation of new words in their speech. Attention is focused on the importance of taking into account the text-centric approach, the expediency of compiling texts, sentences, word combinations using new words. Methodical recommendations on the work on enriching the vocabulary of students in the lessons of syntax and punctuation in the 8th form are given. The author emphasizes the fact that the level of formation of skills to use new words in the process of creating written statements depends on the formation of skills to interpret the lexical meaning of the word; development of attention to unfamiliar words; orientation in the speech situation; definition of the sphere and function of the use of words in the text; awareness of their text-making functions; observance of lexical norms in the process of using lexical means. The theoretical positions are illustrated by examples of practical tasks.

Key words: enrichment of vocabulary; activating new words; syntax and punctuation; a competently directed textbook; system of exercises and tasks.

УДК 371.004.9:531.851

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ ГРОМАДСЬКО-ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В ПІДРУЧНИКУ ДЛЯ КЕРІВНИКА

О.М. Онаць,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник,

Інститут педагогіки НАПН України, Президент АКШУ

У статті висвітлено концептуальні засади розробки та конструювання організаційних механізмів громадсько-державного управління закладами освіти, які необхідні для опанування керівниками з метою їх ефективного впровадження в управлінську практику; представлено схему-модель концептуальних засад організаційних механізмів громадсько-державного управління та модель організаційного механізму громадсько-державного управління закладом освіти.

Ключові слова: концептуальні засади, організаційні механізми, громадсько-державне управління, заклад освіти, керівники, управлінська практика, розробка і конструювання.

Постановка проблеми. Нова українська школа потребує нової парадигми управління в суспільстві знань, моделювання та запровадження ефективних

організаційних механізмів демократичного керування, що передбачає реалізацію державно-громадської форми управління закладом освіти з переходом до громадсько-державної для забезпечення формування компетентностей XXI століття.

Під час запровадження у сфері освіти України державно-громадського управління спостерігається певна декларативність намірів. Організаційні механізми управління загальною середньою освітою, сформовані ще у 80–90-ті роки минулого століття, сьогодні явно вступають у суперечність із вимогами українського суспільства до рівного доступу та здобуття якісної освіти.

З метою забезпечення демократичних форм управління, актуальним для керівників закладів освіти є питання опанування концептуальними засадами організаційних механізмів і технологій їх реалізації, розроблення моделей та впровадження таких механізмів у практику. Необхідні не часткові зміни, а сутнісне вдосконалення системи управління як державно-громадської та перехід до громадсько-державної форми управління, наукове обґрунтування з узгодженим та дієвим комплексом організаційних механізмів для трансформації закладу освіти в ефективну відкриту активну соціально-педагогічну систему, привабливу для громади і соціуму.

Аналіз останніх досліджень. Різні аспекти державно-громадського та громадсько-державного управління розглядаються у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених: О. Бочкарьова, В. Грабовського, Л. Даниленко, І. Довбиш, Н. Іщенко, Л. Калініної, О. Онаць, І. Осадчого, Н. Островерхової, О. Пастовенського; теорія адаптованого управління, моделі державного-громадського управління – Г. Єльнікової; проблеми громадсько-державного управління освітою та закладом освіти висвітлюються у наукових працях Л. Калініної, С. Королюк, А. Малицького, О. Онаць, О. Пастовенського та ін. Організаційні механізми управління у соціальній сфері висвітлено в наукових розвідках О. Амельницької, Є. Голишевої, І. Довбиша, А. Новикова, Л. Парашенко, О. Тягушевої, організаційні механізми державно-громадського та громадсько-державного управління в освіті – у працях Л. Калініної, О. Онаць, І. Осадчого, О. Пастовенського.

У цих наукових розвідках недостатньо представлено позитивний зарубіжний досвід демократизації управління, автономності закладів освіти, розподілу повноважень між органами влади, навчальними закладами та органами місцевого самоврядування, передачі функцій держави органам місцевої влади, громадськості та приватним організаціям. Управління й самоуправління, як правило, розглядалися ізольовано, а часом і протиставлялися. Немає спеціальних досліджень щодо механізмів запровадження державно-громадського чи громадсько-державного управління у середній освіті, неповною мірою розкрита логіка взаємодії адміністрації шкіл та самоврядних структур, повноваження органів громадського самоврядування в управлінні освітою по вертикалі, не висвітлені організаційні механізми управління і технології їх конструювання та реалізації.

Метою статті є висвітлення концептуальних засад розробки та конструювання організаційних механізмів громадсько-державного управління

зкладами освіти, які необхідні для опанування керівниками закладів освіти з метою їх ефективного впровадження в управлінську практику.

Основна частина. Концептуальні засади розроблення, конструювання та запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління у закладах освіти нами визначалися на основі аналізу наукових досліджень, власного управлінського досвіду та термінологічного аналізу дефініцій.

Громадсько-державне управління відрізняється від державно-громадського тим, що здійснюється структурами громадянського суспільства – добровільно утвореними об'єднаннями, асоціаціями й організаціями громадян, які реалізують освітню політику, управляють закладом освіти на засадах демократичних процедур самоуправління й співуправління [].

Засада: 1. Основа чогось; те головне, на чому ґрунтується щось. 2. Вихідне, головне положення, принцип, основа світогляду, правила поведінки. 3. Спосіб, метод здійснення чого-небудь [6, с. 321].

Концепт: 1. Формулювання, загальне поняття, думка. 2. Вигадка, фантазія [6, с. 275].

Концепція: 1. Система доказів певного положення, система поглядів на те чи інше явище; світогляд, світорозуміння, погляди, переконання. 2. Ідейний задум твору [6, с. 275].

Концептуальний – той, що стосується концепції, має власну концепцію [16, с. 556]. Отже, *концептуальні засади визначаємо як теоретичну основу організаційного механізму, головні ідеї та теорії, положення щодо розробки та конструювання (концепти, наукові підходи, принципи, умови та чинники, способи та технології впровадження).*

Сутність поняття «механізм» має багато тлумачень, зокрема, у Новому тлумачному словнику української мови подається три варіанти визначення поняття «механізм», а саме: 1) механізм – як пристрій, що передає або перетворює рух; 2) механізм – як внутрішня будова, системи чого-небудь, устрій; 3) механізм – як сукупність станів і процесів, з яких складається певне фізичне, хімічне та ін. явище [6].

«Механізм управління» має багато означень. Це: сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління та впливу на їхню діяльність, що забезпечують узгодження інтересів учасників державного управління та громадського врядування, які взаємодіють; спосіб організації управління суспільним виробництвом із притаманними йому формами, методами, засобами, що відповідають кожній історичній епісі як штучно створена система управлінських засобів, за допомогою якої здійснюється прийняття науково обґрунтованого управлінського рішення і досягається ефективна його реалізація; принципи та завдання управління, методи, форми й інструменти управління, організаційна структура управління установою та його персоналом [6].

Концептуальні засади організаційних механізмів громадсько-державного управління побудовані на обґрунтованій Л. Калініною концепції їх розроблення та запровадження в управлінні закладом освіти. Концепція включає чотири

концепти: методологічний, онтологічний, теоретичний, технічний та класифікацію організаційних механізмів управління в діяльності закладу освіти [2].

Для практики керівництва закладом освіти вагоме значення мають обґрунтовані Л. Паращенко такі організаційні механізми: розвиток педагогічного персоналу; управління ліцеєм; управління навчальним середовищем; оцінювання розвитку освіти; освітньої політики та ін.. Науковець запропонувала структурну модель механізму державного управління ЗСО як системи-конфігуратора, що регулює потоки системи ЗСО (підготовка вчителів, розроблення контенту ЗСО, соціально-економічний статус учнів, фінансування ЗСО), зміна яких визначає рівні системи ЗСО (інтегральні характеристики людського капіталу випускників і учителів, інфраструктури й навчального середовища, якість контенту, що вноситься системою ЗСО у суспільство) і виявляється як сукупність матеріальних (організаційна система, «набір виконавців» у системі управління) й ідеальних компонентів – сервісного (цільового), нормативно-правового (регулювання взаємодії учасників), організаційного (процедури ухвалення управлінських рішень) та інформаційного і мотиваційного (засіб «перетворення руху» – управлінської енергії (енергії вищих цілей і функціонерів) в енергію керованої системи) [15].

Н. Острроверхова визначила теоретичні засади організаційних механізмів управління навчальним процесом (аналітичний аспект) та докладно представила шляхи реалізації змісту освіти в закладі освіти відповідно до державного стандарту у монографії [13].

О. Пастовенський за результатами дослідження визначив правове та наукове забезпечення, основні чинники, умови, перспективи розвитку громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні, науково обґрунтував модель системи громадсько-державного управління та зв'язок системи управління загальною середньою освітою з моделями місцевого самоврядування, фінансуванню освіти, рівнем соціального розвитку, а також розробив наукові основи громадсько-державного управління освітою в регіоні, що буде корисним для успішного здійснення управлінської діяльності керівниками закладів освіти. [14].

За результатами термінологічного аналізу авторських визначень механізмів управління та організаційних механізмів громадсько-державного управління, їх компонентного складу інтерпретуємо *організаційний механізм управління як систему, призначену для практичного здійснення керівництва закладом освіти й досягнення поставлених цілей, що має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним нормативно-правовим та інформаційним забезпеченням.* [4]

Організаційні механізми громадсько-державного управління – це також організаційна структура, що становить форму впорядкованості служб і підрозділів, забезпечує відповідність їх взаємодії; організація управління системою освіти, закладом освіти на практиці, яка охоплює об'єкт і суб'єкта управління та взаємовплив між ними; сукупність цілей, завдань, функцій, методів управління, організаційної структури та результати функціонування ЗНЗ; узгоджена взаємодія громади і влади у вирішенні різних питань освіти, прийнятті управлінських рішень,

виконанні адміністративно-управлінських функцій, створенні прозорого соціального середовища для всіх суб'єктів; опора на громадські організації та спільноти, створення «горизонтальних» управлінських структур, делегування повноважень. Механізмом громадсько-державного управління також є створення освітніх громадських організацій, агенцій, спілок тощо. За своєю сутністю є організаційним механізмом гнучкого реагування на постійні зміни параметрів зовнішнього середовища закладу освіти, організації в цих умовах діяльності та розвитку персоналу освітній менеджмент [4, 11].

Для керівників закладів освіти в нагоді може стати авторська класифікація організаційних механізмів громадсько-державного управління закладом освіти та їх структура. *Організаційні механізми охоплюють: об'єкти, суб'єктів управління; взаємовідносини між об'єктами та суб'єктами; міжособистісне професійне спілкування, практичну діяльність всіх учасників навчально-виховного та управлінського процесів; управлінську діяльність керівника закладу освіти; сукупність цілей, завдань, функцій, методів, дії тощо.*

Об'єкти і суб'єкти – це організаційно-структурна основа механізму управління закладом освіти, яка визначає його статику. Комплекс зв'язків і взаємодій між об'єктами і суб'єктами громадсько-державного управління забезпечує його мінливість і динаміку. Організаційну структуру, форму впорядкованості всіх підрозділів та їх взаємодії утворюють педагогічна та методична рада закладу, методичні об'єднання вчителів, творчі групи, учнівське самоврядування, батьківський комітет, творчі спілки, асоціації, піклувальна рада школи тощо).

Для розгляду, на підставі вивчення й аналізу наукових джерел [19], і це теж має важливе практичне значення для керівників, основними концептуальними підходами нами обрано такі: *структурно-функціональний*, який відображає організаційну основу в поєднанні з динамічністю реальних функцій керівника закладу освіти під час реалізації громадсько-державного управління; *структурно-організаційний підхід*, що характеризується сукупністю певних складових, які утворюють організаційну основу певних процесів, дій, предметів тощо. Структурно-організаційним підходом визначається сукупність певних елементів, що формують організаційну основу певних явищ, процесів, дій. Цей підхід акцентує увагу не тільки на організаційній основі його побудови, а й на динаміці, реальних функціях; *онтологічний підхід* дав змогу визначити специфіку розуміння сутності й призначення базових категорій, що сприятиме розробленню напрямів модернізації системи управління освіти загалом та закладу освіти, зокрема.

Розроблення, конструювання та запровадження організаційних механізмів починається також із визначення принципів управління, які є головною формою цілеспрямованого використання об'єктивних законів у практичній діяльності, основними правилами, нормами, яких мають дотримуватися суб'єкти управління під час прийняття об'єктивних рішень.

Для практичного впровадження мають значення класифіковані за призначенням організаційні механізми, необхідні для громадсько-державної форми управління та їх структура. За призначенням, організаційні механізми Л. М. Калініною поділяються на організаційно-структурні, організаційно-

технічні, організаційно-економічні, організаційно-адміністративні, утворюючи такі групи: механізми-системи (забезпечення навчально-виховного процесу); механізми-засоби (форми й методи, технології); механізми-процеси (навчально-виховний процес, управлінський процес, інноваційний процес тощо)[2].

До структури організаційних механізмів нами віднесено: мету, суб'єктів й об'єктів управління, саму структуру (побудову) механізму, методи, важелі, інструменти впливу, стимули, засоби, практичні заходи тощо.

Керівникам закладів освіти слід розрізняти і знати, що концептуальні засади розроблення, конструювання та запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління передбачають: усвідомлення *мети впровадження* громадсько-державного управління, розуміння *концептів* (методологічний, онтологічний, теоретичний, технічний – за Л. Калініною); дотримання *наукових підходів* (як приклад, обрані нами: структурно-організаційний, структурно-функціональний, онтологічний).

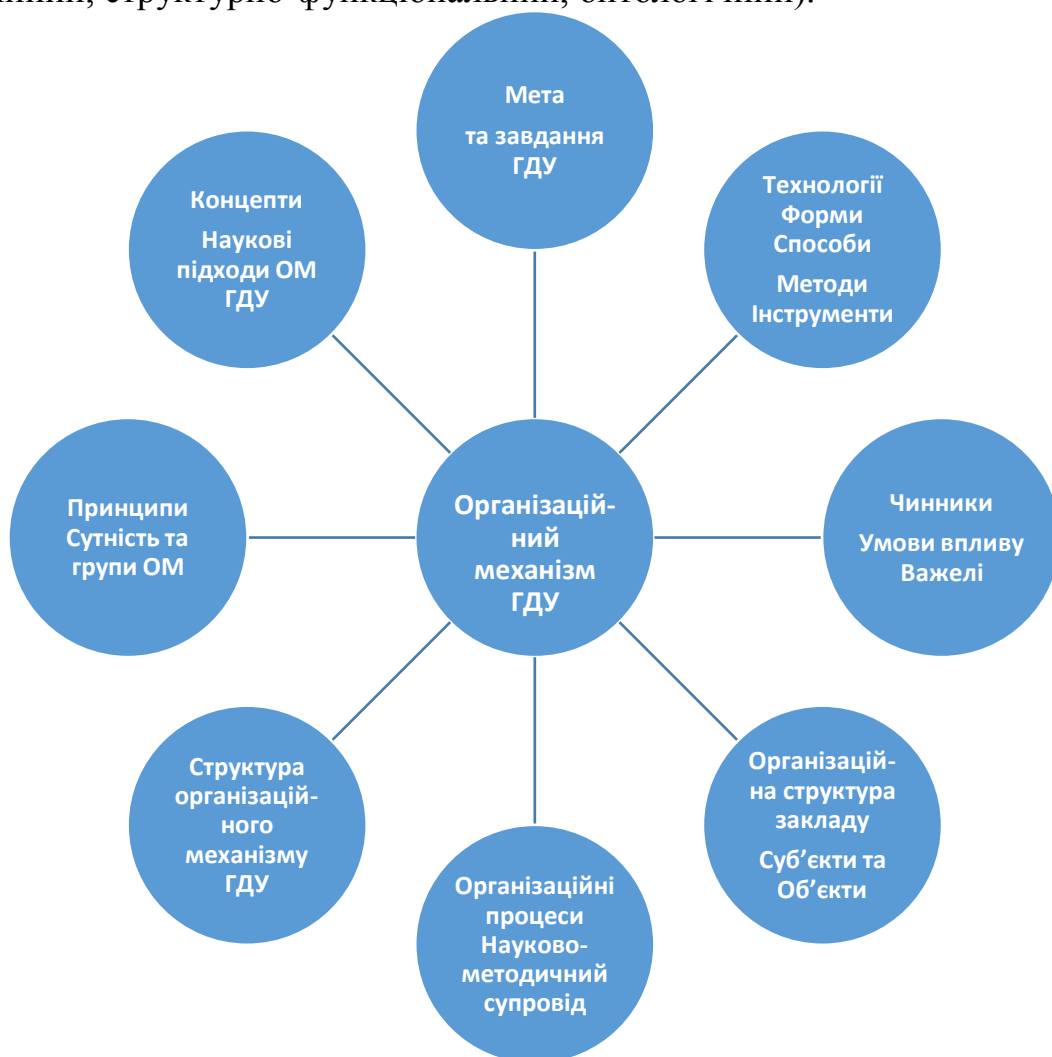

Рис. 2. Схема-модель концептуальних засад організаційних механізмів громадсько-державного управління

Щодо *принципів діяльності*, то ми вважаємо доцільним обрати такі: системність, безперервність і адаптивність, цілеспрямованість і

збалансованість, дотримання етики і педагогічної культури, проектування і прогнозування, діалогізм, інноваційність, гуманізація, демократизація, альтернативність, урахування інтересів усіх учасників освітнього процесу, адаптивність, правове врегулювання управлінських рішень, ефективність.

Щоб бути успішними, керівникам закладів освіти необхідно мати чітке уявлення про *мету діяльності очолюваного ними закладу освіти та його завдання* (стратегічні й тактичні) і вміти спільно визначати мету діяльності та завдання щодо її реалізації, бути спроможними уміти розрізняти *чинники* (зовнішні та внутрішні, сприятливі й несприятливі), виявляти та створювати *умови впливу* (об'єктивні й суб'єктивні, загальні, місцеві), враховуючи *види* організаційних механізмів за призначенням та *групи* оргмеханізмів (механізми-системи, механізми-засоби, механізми-процеси), щоб ефективно здійснювати управління і співуправління у змінюваному суспільстві, забезпечуючи соціальне партнерство [4, 7,9].

Громадсько-державне управління – рушійний елемент організаційної структури управління, те, заради чого функціонує заклад освіти; загальні напрями або сфери діяльності, які в сукупності забезпечують ефективну взаємодію й плідну співпрацю з метою забезпечення якісної освіти учнів, розвитку всіх учасників управлінського й навчально-виховного процесу, соціалізації учнів, створення співтовариства: – школа-громада. Тому так важливо володіти уміннями конструювати організаційні механізми громадсько-державного управління з метою перетворення школи в соціальний інститут, де відбуватиметься спільне планування й спільна відповідальність за прийняття управлінських рішень та отримані результати діяльності [3,11,12.].

Цілі та завдання моделювання й запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління визначаються залежно від стратегічної мети закладу освіти, замовлення суспільства в цілому, а також особливостей місцевої громади, освітньо-культурного середовища і його специфіки, від рівня сформованості організаційної культури закладу та педагогічної культури керівника і всіх учасників управлінського процесу, нового педагогічного та управлінського мислення, дотримання взаємозв'язку між стилем керівництва, позицією, міжособистісними стосунками, цінностями закладу, власною управлінською творчістю керівника, стимулювання й мотивації [7,8,9].

Серед багатьох методів роботи, які ми вважаємо провідними та ефективними у процесі моделювання та запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління, є: адміністративні, економічні, соціально-психологічні. У роботі з персоналом закладу освіти, учнівським самоврядуванням, представниками батьківської ради та інших самоврядних структур доцільними є такі методи: креативні, інтерактивні, імітаційні, рольові, рефлексивні ігри; моделювання, проектування; адміністративні впливи; формування когнітивних здатностей, дослідницько-пошукові та ін.

Ефективність організаційних механізмів громадсько-державного управління залежить, у значній мірі, від науково-методичного супроводу, а саме: від уміння керівника й управлінської команди реалізувати стратегічне бачення розвитку закладу освіти; від його спроможності керувати основними процесами з

розрахунками на майбутнє; від усвідомлення керівником, чому він діє в певному напрямку, які головні його функції і функції управлінської команди, включаючи громадські структури, як виконувати ці функції успішно. Організаційні механізми розроблення, конструювання та запровадження громадсько-державного управління як система всіх дій, технологій, методів і способів, прийомів формування та регулювання взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами системи (ЗНЗ є системою), внутрішнім і зовнішнім середовищем будуть ефективними за таких умов: організаційна структура відповідає обраній стратегії; організаційна структура відповідає особливостям освітньо-культурного середовища функціонування й розвитку закладу освіти; керівник готовий до співпраці та упровадження моделі громадсько-державного управління [4].

Дуже важливо керівнику відстежувати та аналізувати процеси, які відбуваються у закладі освіти, і вчасно приймати управлінське рішення, щоб підсилювати дію сприятливих чинників (а це може бути мотивація та стимулювання) й ослаблювати дію негативних чинників, здійснюючи контроль за їхньою дією. Керівникам також потрібно усвідомлювати, що для конструювання та запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління необхідна координація та узгодження дій усіх учасників процесу управління й співуправління, створення науково-інформаційного та матеріально-технічного поля розвитку громадсько-державного управління, інноваційного культурно-освітнього середовища, забезпечення позитивного психолого-педагогічного клімату в закладі та створення науково-методичних, науково-організаційних ресурсів і поля розвитку громадсько-державного управління [9,10,12].

Конструювання й запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління неможливе без оволодіння ефективними технологіями їх запровадження, якими мають оволодівати керівники. Технології обиралися нами із врахуванням того, що заклад освіти працює в ринкових умовах та в час децентралізації, що значна частина ефективних технологій у сфері бізнесу та виробництва у світі сьогодні може успішно застосовуватися у сфері освіти, в управлінні закладом освіти. Враховуючи зазначене вище, нами адаптовано найефективніші технології до умов освіти. Умовно їх можна розподілити: за цілями управління й результатами на підставі потреб та інтересів учасників навчально-виховного й управлінського процесу, моніторингу і коригування; проектування та моделювання тощо. Технології представлено в посібнику «Концептуальні засади організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління», який розміщено в електронній бібліотеці на сайті Інституту педагогіки НАПН України [4].

На основі концептуальних засад нами розроблено модель організаційного механізму громадсько-державного управління закладом освіти. У моделі передбачено основні напрями ефективної взаємодії кожної групи учасників громадсько-державного управління за обов'язкової випереджальної ролі закладу освіти і реальній підтримці структур громадськості та владних структур (рис. 1). Сподіваємося, що це допоможе керівникам здійснювати успішно свою управлінську діяльність, використовуючи всі важелі не тільки для роботи, але і для допомоги та перемоги. Реалії життя, реформування освіти

в Україні ставлять надзвичайно високі вимоги до керівника, не надаючи йому великих повноважень і прав.

Рис. 1. Модель організаційного механізму громадсько-державного управління закладом освіти

Сьогодні в Україні директор школи – керівник закладу освіти – не професія, а посада з певними вимогами. Дослідження науковців і практична діяльність керівників багатьох закладів освіти свідчать про недостатній рівень їх професійної підготовки, спостерігається невідповідність реального рівня професійної компетентності керівників й ефективності їх управлінської діяльності. Це результат відсутності в нашій країні усталеної ефективної системи професійної підготовки керівника і відсутність стандарту професійної діяльності керівника, не тільки як засобу контролю за діяльністю керівника. Асоціація керівників шкіл України разом із науковцями-управлінцями ще у 2003 році створили Базовий стандарт професійної діяльності директора школи. Він актуальний і сьогодні, але потребує доопрацювання. Цей стандарт передбачає відповіді на питання:

- Як стати директором школи?
- Що потрібно робити, щоб стати успішним директором (керівником закладу освіти)?
- Що робить керівник? Для чого? Які його основні функції?
- Як здійснювати ці функції успішно заради дитини[5]?

Висновки. Громадсько-державне управління – це ключова умова якісно нового стабільного функціонування освіти та інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу, адже освіта є стратегічним ресурсом соціально-економічного та культурного розвитку держави, забезпечення її національних інтересів, особистісного розвитку кожної людини відповідно до вимог демократичного суспільства. Тому й потрібно вносити кардинальні зміни в управління освітою та діяльність закладів освіти, зокрема, надавши випереджальний характер модернізації освіти та впроваджуючи різні моделі громадсько-державного управління, готувати керівників до управлінської діяльності в нових умовах.

Керівники закладів є ключовими фігурами в освіті та представниками держави у довірених їм закладах, вони є також громадянами, які представляють суспільство і мають оволодівати новою парадигмою управління, якою є громадсько-державне управління як оптимальний варіант.

Нова парадигма характеризується змінами у змісті управлінської діяльності, технологіях управління, новому управлінському мисленні, організаційній культурі закладу, забезпеченні культурологічного підходу, демократизації шкільної життєдіяльності. Від рівня професійної компетентності керівників, сформованості педагогічної і загальної управлінської культури, володіння демократичним стилем керівництва, позиції, креативності, авторитету, готовності до інновацій в управлінні залежить запровадження реального громадсько-державного управління в закладі освіти. Для цього керівник має володіти ефективними технологіями розроблення, конструювання та запровадження організаційних механізмів громадсько-державного управління, ставати керівником-професіоналом – менеджером і лідером.

Використані джерела

1. Єльнікова Г. В. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління / Г. В. Єльнікова // Директор школи. – 2003. – № 40 – С. 10–11.

2. Калініна Л. М. Організаційні механізми управління діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів у змісті підручника для керівника / Л. М. Калініна // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / [ред. кол. ; наук. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Пед. думка, 2012. – Вип. 12. – С. 408–415.

3. Калініна Л. М., Онаць О. М. Синкретизм державного та громадського компонентів у системі управління освітою в умовах розвитку демократії // Механізми управління розвитком організаційної культури загальноосвітнього навчального закладу : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–5 квіт. 2013 р. – К. : Арт Економі, 2013. – С. 33–43.

4. Калініна Л. М., Онаць О. М. Концептуальні засади організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління: посібник / Л. М. Калініна, О. М. Онаць О. М. / за наук. ред. Л. М. Калініної, – Режим доступу: http://www.undip.org.ua/news/library/posibniki_detail.php?ID=3752

5. Калініна Л. М., Онаць О. М. Базовий стандарт професійної діяльності керівника нової української школи / Людмила Калініна, Олена Онаць // Керівник нової української школи: світоглядно-професійні орієнтири : збірник наукових праць / В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех (заступник голови), . – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. – С. 52–60.

6. Новий тлумачний словник української мови: у 4-х т. / уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – К. : Аконт, 1998. – Т. 2 (Ж–ОБД). – 910 с.

7. Онаць О. М. Змістова компонента системи навчання шкільних менеджерів [Електронний ресурс] / О. М. Онаць // Електронне наукове фахове видання «Теорія та методика управління освітою». – Вип. 9. – 2012./ Режим доступу: <http://umo.edu.ua/katalog/692-elektronne-naukove-fahove-vydannja-qteorija-ta-metodyka-upravlinnja-osvitojuq-vypusk-9-2012>

8. Онаць О. М. Самореалізація інноваційного управлінського потенціалу керівника ЗНЗ / О. М. Онаць // Шлях освіти. – 2012. – № 3. – С. 24–29.

9. Онаць О. Взаємозв'язок стилю поведінки керівника і ефективності управління на громадсько-державних засадах / Олена Онаць // Рідна школа. – 2012. – № 8–9. – С. 46–51.

10. Онаць О. М. Формування педагогічної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в змісті сучасного підручника для менеджера освіти / Онаць Олена Миколаївна // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – В. М. Мадзігона]. – К. : 2010. – Вип. № 1 (10) – С. 689–698.

11. Онаць, О. М. Сутність і специфіка феноменів державно-громадського та громадсько-державного управління загальноосвітнім навчальним закладом в підручнику для керівника» / О. М. Онаць // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К.: Педагогічна думка, 2016. – Вип. 16. – С. 277–290.

12. Онаць О. М. Ролі і стилі в управлінській діяльності директора школи в змісті підручника для менеджера освіти [Електронний ресурс] / О. М. Онаць // Університету менеджменту освіти НАПН України «Теорія та методика

управління освітою». – 2016. – № 1 (17), – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v17_16/4_ona.pdf

13. Острроверхова Н. Пріоритетні організаційні механізми впровадження змісту освіти суб'єктами навчального процесу [Електронний ресурс] / Н.Острроверхова // Теорія та методика управління освітою – 2013. – Вип. 10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ttmuo_2013_10_29.pdf. – Назва з екрану.

14. Пастовенський О. В. Наукові основи громадсько-державного управління загальною середньою освітою в регіоні : моногр. / О. В. Пастовенський. – Житомир : ПП. «Рута», 2014. – 385 с.

15. Паращенко Л. І. Державне управління розвитком загальної середньої освіти в Україні: методології, стратегії, механізми : моногр. / Л. І. Паращенко. – К. : Майстер книг, 2011. – 536 с.

16. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л. О. Пустовіт [та ін.]. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.

References

1. Yel'nykova H. V. Teoretychni pidkhody do modelyuvannya derzhavno-hromads'koho upravlinnya / H. V. Yel'nykova // Dyrektor shkoly. – 2003. – № 40 – S. 10–11.

2. Kalinina L. M. Orhanizatsiyni mekhanizmy upravlinnya diyal'nistyuu zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv u zmisti pidruchnyka dlya kerivnyka / L. M. Kalinina // Problemy suchasnoho pidruchnyka : zb. nauk. pr. / [red. kol. ; nauk. red. – O. M. Topuzov]. – К. : Ped. dumka, 2012. – Vyp. 12. – S. 408–415.

3. Kalinina L. M., Onats' O. M. Synkretyzm derzhavnoho ta hromads'koho komponentiv u systemi upravlinnya osvitoyu v umovakh rozvytku demokratiyi // Mekhanizmy upravlinnya rozvytkom orhanizatsiynoyi kul'tury zahal'noosvitn'oho navchal'noho zakladu : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf., 4–5 kvit. 2013 r. – К. : Art Ekonomi, 2013. – S. 33–43.

4. Kalinina L. M., Onats' O. M. Kontseptual'ni zasady orhanizatsiynykh mekhanizmiv i tekhnolohiy hromads'ko-derzhavnoho upravlinnya: posibnyk / L. M. Kalinina, O. M. Onats' O. M. / za nauk.red.L.M.Kalininoyi, – Rezhym dostupu: http://www.undip.org.ua/news/library/posibniki_detail.php?ID=3752

5. Kalinina L. M., Onats' O. M. Bazovyy standart profesiynoyi diyal'nosti kerivnyka novoyi ukrayins'koyi shkoly / Lyudmyla Kalinina, Olena Onats' // Kerivnyk novoyi ukrayins'koyi shkoly: svitohlyadno-profesiyni oriyentyry : zbirnyk naukovykh prats' / V. P. Andrushchenko (holova), V. P. Bekh (zastupnyk holovy), . – Kyyv : Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova, 2017. –S. 52–60.

6. Novyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy: u 4-kh t. / uklad.: V. V. Yaremenko, O. M. Slipushko. – К. : Akonit, 1998. – T. 2 (Zh–OBD). – 910 s.

7. Onats' O. M. Zmistova komponenta systemy navchannya shkil'nykh menedzheriv[Elektronnyy resurs] / O. M. Onats' // Elektronne naukove fakhove vydannya «Teoriya ta metodyka upravlinnya osvitoyu». – Vyp. 9. – 2012./ Rezhym

dostupu: <http://umo.edu.ua/katalog/692-elektronne-naukove-fahove-vydannja-qteoriya-ta-metodyka-upravlinnja-osvitojuq-vypusk-9-2012>

8. Onats' O. M. Samorealizatsiya innovatsiynoho upravlins'koho potentsialu kerivnyka ZNZ / O. M. Onats' // Shlyakh osvity. – 2012. – № 3. – S. 24–29.

9. Onats' O. Vzayemozv'yazok stylu povedinky kerivnyka i efektyvnosti upravlinnya na hromads'ko-derzhavnykh zasadakh / Olena Onats' // Ridna shkola. – 2012. – № 8–9. – S. 46–51.

10. Onats' O. M. Formuvannya pedahohichnoyi kul'tury kerivnyka zahal'noosvitn'oho navchal'noho zakladu v zmisti suchasnoho pidruchnyka dlya menedzhera osvity / Onats' Olena Mykolayivna // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prats' / [red. kol. ; holov. red. – V. M. Madzihona]. – K. : 2010. – Vyp. № 1 (10) – S. 689–698.

11. Onats', O.M. Sutnist' i spetsyfika fenomeniv derzhavno-hromads'koho ta hromads'ko-derzhavnoho upravlinnya zahal'noosvitnim navchal'nym zakladom v pidruchnyku dlya kerivnyka» / O.M. Onats'// Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prats' / [red. kol.; holov. red. – O.M. Topuzov]. – K.: Pedahohichna dumka, 2016. – Vyp. 16. – S. 277– 290.

12. Onats' O. M. Roli i styli v upravlins'kiy diyal'nosti dyrektora shkoly v zmisti pidruchnyka dlya menedzhera osvity [Elektronnyy resurs] / O. M. Onats' // Universytetu menedzhmentu osvity NAPN Ukrayiny «Teoriya ta metodyka upravlinnya osvitoju». – 2016. – № 1 (17), – Rezhym dostupu: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v17_16/4_ona.pdf

13. Ostroverkhova N. Priorytetni orhanizatsiyni mekhanizmy vprovadzhennya zmistu osvity sub"yektamy navchal'noho protsesu [Elektronnyy resurs] / N.Ostroverkhova // Teoriya ta metodyka upravlinnya osvitoju – 2013. – Vyp. 10. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ttmuo_2013_10_29.pdf. – Nazva z ekranu.

14. Pastovens'kyy O. V. Naukovi osnovy hromads'ko-derzhavnoho upravlinnya zahal'noyu seredn'oyu osvitoju v rehioni : monohr. / O. V. Pastovens'kyy. – Zhytomyr: PP. «Ruta», 2014. – 385 s.

15. Parashchenko L. I. Derzhavne upravlinnya rozvytkom zahal'noyi seredn'oyi osvity v Ukrayini: metodolohiyi, stratehiyi, mekhanizmy : monohr. / L. I. Parashchenko. – K. : Mayster knyh, 2011. – 536 s.

16. Slovnyk inshomovnykh sliv: 23000 sliv ta terminolohichnykh slovospoluchen' / uklad. L. O. Pustovit [ta in.]. – K. : Dovira, 2000. – 1018 s.

Онаць Е.

**КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННЫХ
МЕХАНИЗМОВ ГРАЖДАНСКО-ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ЗАВЕДЕНИЕМ В УЧЕБНИКЕ ДЛЯ
РУКОВОДИТЕЛЯ**

В статье освещены концептуальные положения разработки и конструирования организационных механизмов общественно-государственного управления учреждениями образования, которые необходимы для овладения руководителями с целью их эффективного внедрения в управленческую

практику; представлено схему-модель концептуальних положень організаційних механізмів громадсько-державного управління і модель організаційного механізму громадсько-державного управління закладом освіти.

Ключевые слова: концептуальні положення; організаційні механізми; громадсько-державне управління; заклад освіти; управлінська практика; розробка і конструювання.

Onats O.

**CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF ORGANIZATIONAL MECHANISMS
OF CIVILIAN-STATE ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS
IN THE TEXTBOOK FOR THE MANAGER**

The article highlights conceptual foundations of developing and constructing organizational mechanisms for public administration of educational institutions, which are necessary for manager mastering and their effective implementation in manager practice; presents a schematic model of the conceptual foundations of the organizational mechanisms of public administration and a model of the organizational mechanism of public administration of educational institutions.

Key words: conceptual foundations; organizational mechanisms; public-government administration; educational institution; management practice; development and design.

УДК 372.37

**НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: АКТУАЛІТЕТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ПОЧАТКОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

О. В. Онопрієнко,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
e-mail: oks_on@ukr.net

У статті подано аналіз Концептуальних засад реформування середньої освіти, які позначаються на процесі модернізації початкового навчання. Визначено основні компоненти модернізації, які відобразяться на змінах у дидактико-методичному забезпеченні початкової ланки освіти в умовах реалізації ідей Нової української школи, – зміст освіти, заснований на формуванні в учнів компетентностей; педагогіка співпраці між учнем, учителем і батьками; орієнтація на потреби дитини в освітньому процесі, дитиноцентризм; наскрізний процес виховання, зосереджений на цінностях.

Ключові слова: Концептуальні засади реформування середньої школи; Нова українська школа; навчання молодших школярів; ключові компетентності.

Постановка проблеми. Необхідність реагування освітньої системи на сучасні виклики часу зумовила розроблення та реалізацію Концептуальних засад реформування середньої школи (далі – Концепція) – документа, що